

**Національна академія аграрних наук України
Інститут розведення і генетики тварин імені М.В. Зубця
Національний університет біоресурсів і природокористування
України**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.о. директора ІРГТ імені М. В. Зубця

Юрій ВДОВИЧЕНКО
ВЕРЕСНЯ 2022 Р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ПЕДАГОГІЧНОЇ (АСИСТЕНТСЬКОЇ) ПРАКТИКИ**

Рівень вищої освіти – третій освітньо-науковий

Спеціальність – 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва; 091 Біологія

Галузь знань – 20 Аграрні науки та продовольство; 09 Біологія

Освітній ступінь – доктор філософії

Чубинське - 2022

Робоча програма з педагогічної (асистентської) практики для здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії спеціальності 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва та 091 Біологія, галузі знань – 20 Аграрні науки і продовольство та 09 Біологія

15 вересня 2022 р. 20 с.

Розробники:

доцент кафедри педагогіки НУБіП, к. пед. н. **Маценко Л.М.** ,
доцент кафедри управління та освітніх технологій НУБіП, к. пед. н.
Білан Л.Л.

Схвалено Вченою радою Інституту розведення і генетики тварин імені М.В.Зубця НААН

Протокол № 11 від 08.09.2022 року

АНОТАЦІЯ

Педагогічна (асистентська) практика (далі – практика) для аспірантів спеціальності 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва та 091 Біологія є невід’ємною складовою частиною процесу підготовки фахівців у аспірантурі і проводиться на базі Національного університету біоресурсів і природокористування України. Педагогічна (асистентська) практика є нормативною складовою підготовки аспірантів даних спеціальностей як майбутніх викладачів закладів вищої освіти. Керівниками практики є викладачі кафедри педагогіки НУБіП та кафедри управління та освітніх технологій НУБіП.

Проходження практики втілює один із головних принципів навчання – зв’язок теорії і практики, що відображає складну систему професійної підготовки аспіранта – майбутнього викладача вищої школи. У процесі педагогічної (асистентської) практики поглиблюються знання аспірантів із педагогіки вищої школи, розвиваються та закріплюються вміння здійснювати науково-методичний аналіз навчальних програм окремих дисциплін, вивчати документацію з проблем наукових досліджень, оцінювати результати власної діяльності, вдосконалювати комунікативні складові викладацької діяльності.

Базою проведення практики є:

- Національний університет біоресурсів і природокористування України (кафедри педагогіки, інформаційних систем і технологій).

Педагогічна (асистентська) практика проводиться на основі розробленої робочої програми практики, розглянутої на засіданнях кафедри та ухваленої Вченою радою Інституту розведення і генетики тварин імені М.В. Зубця НААН.

Практика є невід’ємною частиною навчального процесу і проводиться згідно навчального плану під час 1-го року підготовки аспірантів у 1-му семестрі. Обсяг практики згідно навчального плану становить 2 кредити ЕКТС (120 годин, тривалість – 2 тижні. За цей час аспірант відвідує та аналізує лекційні і практичні заняття під керівництвом викладача відповідної

кафедри, проводить лекційні, семінарські та практичні заняття, займається самостійною роботою, під час якої готується до проведення занять та працює над звітом з практики.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Головною метою проходження практики є закріплення та розвиток фахових педагогічних умінь, поглиблення професійних знань безпосередньо на робочому місці викладача закладу вищої освіти – асистента кафедри, формування у аспірантів знання про структуру, принципи організації та управління закладом вищої освіти, вміння проводити аналіз, розробляти та проводити навчальні заняття і виховні заходи, навчити їх застосовувати ці знання і вміння у майбутній професійно-педагогічній діяльності, ознайомитись з методикою виховної роботи наставника академічної групи.

Під час практики аспіранти відвідують навчальні заняття провідних викладачів кафедри, аналізують їх за орієнтовною схемою; ознайомлюються із структурою, роботою кафедри, проводять семінарські і практичні заняття.

Основними **завданнями** практики є наступні:

- сприяти формуванню професійно значущих якостей викладача вищої школи;
- закріпити, розширити та поглибити теоретичні педагогічні знання аспірантів, отримані ними під час вивчення початкової дисципліни «Педагогіка вищої школи»;
- аналіз робочих навчальних програм із дисциплін, вивчення та узагальнення документації з проблем дисертаційної роботи;
- аналіз навчальних занять провідних викладачів кафедри за орієнтовною схемою;
- ознайомлення із структурою, роботою кафедри,
- проведення семінарських і практичних занять під керівництвом провідних викладачів кафедри;

- аналіз виховних заходів наставника студентської групи, ознайомлення з методикою виховної роботи наставника.

Проходження педагогічної (асистентської) практики забезпечує формування **загальних і спеціальних (фахових) компетентностей**.

Загальні компетентності:

- ✓ Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу нових та комплексних ідей, впевненості у собі, розвитку відповідних компетентностей
- ✓ Знання та розуміння професійної діяльності, науки, інновацій та переоцінки існуючих знань і професійної практики
- ✓ Здатність до використання академічної української й іноземної мови у професійній діяльності та дослідженнях
- ✓ Здатність планувати, реалізувати та коригувати послідовність процесу наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності
- ✓ Здатність працювати в команді та володіти навичками міжособистісної взаємодії
- ✓ Здатність розробляти та управляти проектами і технологіями в галузі, створювати науковий продукт
- ✓ Здатність демонструвати значну авторитетність, інноваційність, самостійність, академічну й професійну доброчесність, відданість розвитку нових ідей у контексті професійної та наукової діяльності
- ✓ Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), соціально відповідально і громадянськи свідомо
- ✓ Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих зобов'язань
- ✓ Здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення.

Спеціальні (фахові) компетентності:

- ✓ Здатність використовувати професійні знання й уміння в галузі біології та тваринництва

✓ Здатність інтегрувати знання у сфері педагогіки та розв'язувати складні проблеми дисциплінарних контекстів

✓ Здатність до підприємництва та впровадження у виробництво науково-обґрунтованих результатів дослідження.

Проходження педагогічної (асистентської) практики забезпечує формування таких **програмних результатів навчання:**

✓ Володіти гуманітарними, природничо-науковими й професійними знаннями; формулювати ідеї та концепції з метою використання в роботі різного спрямування.

✓ Знати і використовувати сучасну законодавчу базу освіти України для інтеграції в європейський простір та розв'язання складних проблем мульти- та міждисциплінарних контекстів. Володіти навичками науково-педагогічної діяльності.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИКИ

№	Назва, вид робіт
1	<ol style="list-style-type: none">1. Інструктаж із охорони праці та безпеки життєдіяльності.2. Вступний інструктаж на робочому місці.3. Ознайомлення із завданнями практики.4. Вимоги до оформлення звіту з практики: вступ, основна частина, висновки та пропозиції.5. Завдання для самостійної роботи.6. Озброєння аспірантів методичними матеріалами для проходження практики (методичні рекомендації)7. Складання плану проходження практики.8. Ознайомлення з планами та науковими звітами кафедр, звітами з виконання ініціативних та бюджетних тем.9. Ознайомлення з бібліотекою кафедри.10. Підготовка відповідних матеріалів до звіту з практики.
2	<ol style="list-style-type: none">1. Основні завдання структурних підрозділів НУБіП України.1. Робота деканату, кафедр гуманітарно-педагогічного факультету.2. Знайомство зі сторінкою гуманітарно-педагогічного факультету.3. Рейтингове оцінювання роботи НПП в НУБіП України.5. Навчально-методична робота кафедри.6. Ознайомлення з вимогами щодо оформлення навчально-

	<p>методичних комплексів навчальних дисциплін.</p> <p>7. Аналіз комплексів навчальних дисциплін кафедри.</p> <p>8. Документація кафедри.</p> <p>9. Навчальна, методична, наукова, інноваційна, міжнародна, виховна, профорієнтаційна робота кафедри.</p> <p>10. Матеріальна база кафедри. Презентація кафедри.</p> <p>11. Сторінка кафедри на сайті університету.</p> <p>12. Підготовка відповідних матеріалів про кафедру до звіту з практики.</p>
3	<p>1. Організація, зміст та форми роботи наставника студентської групи.</p> <p>2. Аналіз планів виховної роботи наставника.</p> <p>3. Огляд та аналіз матеріалів із виховної роботи наставника.</p> <p>4. План виховної роботи гуманітарно-педагогічного факультету. Вимоги до планування виховної роботи.</p> <p>5. Знайомство з рубрикою «Виховна робота» на сторінці гуманітарно-педагогічного факультету.</p> <p>6. Методика підготовки, моделювання виховних заходів.</p> <p>7. Аналіз сценаріїв виховних заходів.</p> <p>8. Відвідування і аналіз аспірантами виховного заходу (схема аналізу додається).</p> <p>9. Підготовка відповідних матеріалів до звіту з практики.</p>
4	<p>1. Аналіз методів та форм навчання в НУБіП України.</p> <p>2. Відвідування навчальних занять.</p> <p>3. Аналіз навчальних занять (схема аналізу додається). Аспіранти мають відвідати та проаналізувати по 3 лекційних заняття та по 3 семінарсько-практичних заняття різних викладачів кафедри.</p> <p>4. Підготовка відповідних матеріалів до звіту з практики.</p>
5	<p>1. Відвідування навчальних занять.</p> <p>2. Аналіз навчальних занять (схема аналізу додається).</p> <p>3. Підготовка відповідних матеріалів до звіту з практики.</p>
6	<p>Підготовка методичних матеріалів до викладання лекцій з навчальної дисципліни.</p>
7	<p>Підготовка методичних матеріалів до викладання семінарських або практичних занять з навчальної дисципліни.</p>
8	<p>1. Проведення лекційних занять з навчальної дисципліни.</p> <p>2. Проведення семінарських або практичних занять з навчальної дисципліни.</p>
9	<p>1. Підготовка звітних документів про проходження практики та презентації.</p> <p>2. Надання звіту з практики на перевірку науковому керівнику.</p> <p>3. Отримання відгуку у наукового керівника.</p> <p>4. Обговорення та підведення підсумків практики, захист звіту, складання заліку</p>

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Відповідальність за організацію, проведення і контроль виконання завдань практики покладається на викладачів кафедри, які призначені керівниками практики аспірантів ІРГТ імені М.В. Зубця та на завідувача відповідної кафедри.

Керівники практики зобов'язані:

- Перед початком практики проконтролювати підготовку бази практики та вжити необхідних заходів для забезпечення її успішної реалізації;
- Провести інструктаж про порядок проходження практики, надати аспірантам-практикантам необхідні для проходження практики матеріали;
- Повідомити аспірантів про систему звітності з практики, правила оформлення звітних документів, строки їх подання по завершенню практики;
- У тісному контакті із завідувачем кафедри забезпечити високу якість її проходження згідно із програмою;
- Контролювати виконання аспірантами-практикантами правил внутрішнього трудового розпорядку, відвідування ними бази практики;
- Підготувати відгук керівника практики про проходження педагогічної практики аспірантом та зробити відповідний запис у звіті з практики;
- У складі комісії, до якої входить завідувач кафедри і керівники практики аспірантів, приймати звіт про проходження практики та залік;
- Подати у відділ інтелектуальної власності, маркетингу інновацій та аспірантури ІРГТ імені М.В. Зубця звіти аспірантів із зауваженнями і пропозиціями щодо поліпшення її організації та заліково-екзаменаціону відомість про складання заліку.

Аспіранти при проходженні практики зобов'язані:

- До початку практики одержати від керівника практики консультацію щодо проходження практики та оформлення звітних документів;
- Отримати необхідні для проходження практики матеріали;

- Прибути на базу практики для її проходження у визначений термін;
- У повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики і вказівки її керівників;
- Нести відповідальність за виконану роботу;
- Отримати відгук та оцінку роботи на практиці від наукового керівника, які повинні бути занесені у звіт практики та у відомість.
- Своєчасно оформити звітні документи з практики та захистити звіт.

ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Після закінчення практики аспіранти звітують про виконання її програми. Звітним документом є **письмовий звіт з практики**.

У звіті з практики повинні бути обов'язково заповнені такі дані:

1. Календарний графік проходження практики із вказівкою назв та видів робіт (згідно із програмою практики), термінів виконання та примітками про виконання (завіряється керівниками практики).
2. Робочі записи, які аспірант робить протягом виконання завдань практики і які відображають особливості виконання цих завдань.
3. Відгук керівника практики про роботу аспіранта протягом проходження практики.

Письмовий звіт з практики має містити матеріал про виконання завдань практики.

4. За результатами захисту звітів за педагогічну (асистентську) практику у заліково-екзаменаціну відомість ставиться оцінка за залік.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ

1. Звіт про практику має складатися з титульного аркуша, основної частини, висновків та пропозицій. Обсяг звіту – 20-30 сторінок друкованого тексту.
2. Структура написання звіту:
Вступ.

Основна частина:

Висновки та пропозиції.

Звіт про проходження практики, який оцінюється як залік, захищається аспірантом у комісії, створеній на кафедрі. До складу комісії входять керівники практики і завідувач кафедри.

До захисту допускаються тільки ті аспіранти, які виконали всі передбачені програмою практики види робіт і своєчасно здали оформлені звіти про практику.

На підставі захищеного звіту, відгуку керівника практики, обговорення результатів за участю членів комісії, приймається остаточне рішення про оцінку практики. Оцінка за практику вноситься у заліково-екзаменаційну відомість за підписами членів комісії і разом із звітами передається у відділ відділ інтелектуальної власності, маркетингу інновацій та аспірантури ІРГТ імені М.В. Зубця не пізніше двох днів після закінчення педагогічної (асистентської) практики та складання звіту.

ОЦІНЮВАННЯ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Рівень сформованих у аспірантів знань та умінь після проходження педагогічної (асистентської) практики оцінюється згідно із загально визначеними вимогами системи вищої освіти України. Оцінювання здійснюється за чотирьохбальною шкалою.

Оцінка за знання та уміння аспіранта, сформовані під час педагогічної (асистентської) практики заноситься до екзаменаційної відомості лише після здачі та захисту звіту.

- **„відмінно”** – звіт оформлено відповідно до зазначених вище вимог; відповіді на захисті повні, правильні, логічні та послідовні, самостійні;

- „добре” - звіт оформлено відповідно до зазначених вище вимог; відповіді на захисті з деякими неточностями, але логічні ті послідовні;
- „задовільно” – звіт оформлено відповідно до зазначених вище вимог із несуттєвими недоробками; відповіді на захисті достатні, з деякими неточностями у змісті та логіці побудови, виконувалися з допомогою викладача, колег, конспектів тощо;
- „незадовільно” - звіт оформлено відповідно до зазначених вище вимог із несуттєвими недоробками; відповіді невірні, необґрунтовані.

Таблиця 1.

Бальна шкала оцінювання за кредитно-модульною системою

Оцінювання	незадовільно	задовільно	добре	відмінно
у 100 балів	0-59	60-73	74-89	90-100

Якщо **аспірант був відсутнім** на заняттях педагогічної (асистентської) практики – до захисту звіту **не допускається**.

Якщо *аспірант був відсутнім* на заняттях практики через **поважні причини** (хвороби – за наявності медичної довідки), він може отримати індивідуальне завдання від керівника практики (за погодженням із завідувачем кафедри).

Рекомендована література

Базова

1. Нагаєв В.М. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. Х.: «Стильна типографія», 2019. 267 с.
2. Педагогіка та психологія вищої школи (Частина I. Педагогіка вищої школи) : хрестоматія ; навч. посібн. / укладачі Світлана Володимирівна Виговська; Оксана Вікторівна Васюк. Київ : ЦП «Компринт», 2017. 797 с.

Допоміжна

3. Біляковська О. І., Мишишин І.Я. Цюра С. Б. Дидактика вищої школи. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 360 с.

4. Теорія і методика викладання в вищій школі. Конспект лекцій з навчальної дисципліни : навч. посіб. для підготовки докторів філософії / уклад. І. О. Казак. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 116 с.

5. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2014. 456 с.

Інформаційні ресурси

1. Положення про педагогічну практику здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії (PhD) Національного університету біоресурсів і природокористування України <https://nubip.edu.ua/node/90928/4>

2. Нагаєв В.М. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. Х.: «Стильна типографія», 2019. 267 с.
<https://www.google.com/search?client=firefox-b-d&q=%D0%9F%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%BA%D0%B0+%D0%B2%D0%B8%D1%89%D0%BE%D1%97+%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B8+%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA>

3. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. / В. А. Гладуш, Г. І. Лисенко Д., 2014. 416 с.
<http://distance.dnu.dp.ua/ukr/nmmateriali/documents/pedagogikavsh.pdf>

4. Калашнікова Л. М., Жерновникова О.А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навчальний посібник. Харків, 2016. 260 с.
<http://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/1086/3/Калашнікова%20Л.%20М.%20Жерновникова%20О.%20А.%20Педагогіка%20вищої%20школи%20у%20схемах%20і%20таблицях%20.pdf>

5. Педагогіка вищої школи : збірник тестових завдань з дисципліни для студентів денної та заочної форм навчання / укладач В.І.Кобаль. Мукачево : МДУ, 2016. 74 с. http://dspace.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/740/1/Kobal%27%20V.M.%20NMV_zbirnyk%20testovykh%20zavdana%27.pdf

6. Теорія і методика викладання в вищій школі. Конспект лекцій з навчальної дисципліни [Електронний ресурс] : навч. посіб. для підготовки докторів філософії очної форми навчання / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: І. О. Казак. Електронні текстові данні (1 файл: 1,37 Мбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 116 с.

https://cpsm.kpi.ua/Doc/pvsh_lek_phd.pdf

**Міністерство освіти і науки України
Національний університет біоресурсів і природокористування України**

**Звіт
з педагогічної практики аспіранта**

_____ (кафедра)

_____ (спеціальність)

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

Термін проходження практики _____

Науковий керівник _____
(прізвище, ініціали)

Завідувач кафедри _____
(прізвище, ініціали)

Додаток 2

Календарний графік проходження практики

№ з/п	Назви робіт	Дата проведення	Тема	Вид занять
1	Прибуття аспіранта на практику. Проведення інструктажу з техніки безпеки та охорони праці. Ознайомлення з місцем роботи аспіранта та надання йому чітких і конкретних рекомендацій про те як він повинен виконувати програму з практики та його контролю діяльності науковим керівником			
2	Підготовка методичних рекомендацій до викладання лекцій, методичних рекомендацій до викладання (семінарських, практичних або лабораторних) занять з Н/Д № XX Назва заняття № XX Назва заняття			
3	Підготовка методичних рекомендацій до проведення індивідуального заняття з Н/Д			
4	Проведення лекції № XX Назва лекції з Н/Д			
5	Проведення (семінарських, практичних або лабораторних) занять № XX Назва заняття з Н/Д			
6	Проведення (семінарських, практичних або лабораторних) занять № XX Назва заняття з Н/Д			
7	Підготовка звіту з практики та презентації до захисту практики			
8	Надання роботи на перевірку науковому керівнику			
9	Отримання відгуку у наукового керівника та НПП (з Н/Д за якою закріплений аспірант)			
10	Захист педагогічної практики. Складання заліку			

Затверджується та надається окремим додатком до щоденника з практики

Керівник практики:

Науковий керівник _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Завідувач кафедри _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Завідувач кафедри _____
«__» _____ 20__ р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН
Виконання індивідуального завдання
педагогічної практики

з «__» _____ 20__ р. по «__» _____ 20__ р.
<ПІБ аспіранта>

№ п/п	Назва етапів роботи та питань, які повинні бути розроблені відповідно до завдання	Термін виконання	Показники керівника про виконання завдань
1	Прибуття аспіранта на практику. Проведення інструктажу з техніки безпеки та охорони праці. Ознайомлення з місцем роботи аспіранта та надання йому чітких і конкретних рекомендацій про те як він повинен виконувати програму з практики та його контролю діяльності науковим керівником		
2	Підготовка методичних рекомендацій до викладання лекцій, методичних рекомендацій до викладання (семінарських, практичних або лабораторних) занять з Н/Д № XX Назва заняття № XX Назва заняття		
3	Підготовка методичних рекомендацій до проведення індивідуального заняття з Н/Д		
4	Проведення лекції № XX Назва лекції з Н/Д		
5	Проведення (семінарських, практичних або лабораторних) занять № XX Назва заняття з Н/Д		
6	Проведення (семінарських, практичних або лабораторних) занять № XX Назва заняття з Н/Д		
7	Підготовка звіту з практики та презентації до захисту практики		
8	Надання роботи на перевірку науковому керівнику		
9	Отримання відгуку у наукового керівника та НПП (з Н/Д за якою закріплений аспірант)		
10	Захист педагогічної практики. Складання заліку		

Аспірант

(підпис) (прізвище та ініціали)

Науковий керівник аспіранта

(підпис) (прізвище та ініціали)

Завідувач практики

(підпис) (прізвище та ініціали)

**Відгук
наукового керівника
про проходження педагогічної практики
<ПБ аспіранта>
на кафедрі « _____ »**

В період практики аспірант(ка) <ПБ аспіранта> працював(ла) над оформленням необхідних навчально-методичних матеріалів для проведення лекційних/практичних (лабораторних, семінарських) та індивідуальних занять з навчальних дисциплін:

№ п/п	Назва Н/Д	Форма занять	НПП за Н/Д	Назва заняття
1		лекція	Прізвище та ініціали викладача	Назва лекції №1
				Назва лекції №2
				Назва лекції №3
		семінарських, практичних або лабораторних занять	Прізвище та ініціали викладача	Назва лекції №4
				Назва лекції №5
				Назва лекції №6
	індивідуальне заняття	Прізвище та ініціали викладача	ДКР	
	І т.д.			

В процесі роботи аспірант(ка) <ПБ аспіранта> проявив(ла) себе як ініціативний(а), працелюбний(а) і відповідальний викладач. Продемонстрував(ла) гарні теоретичні знання і вміння самостійно вирішувати

- планування навчальних занять з робочою програмою кредитного модуля;
- розробки змісту, проведення структурованого навчального матеріалу та проведення занять різних видів;
- забезпечення послідовності викладення матеріалу та міждисциплінарних зв'язків;
- організації та керування пізнавальною діяльністю студентів, формування у студентів критичного мислення;
- вибору методів та засобів навчання і контролю студентів;
- контролю і оцінки результатів та проведення корекції процесу навчання;
- організації та аналізу своєї педагогічної діяльності;
- аналізу навчальної та навчально-методичної літератури і використання її в педагогічній практиці

Вважаю, що аспірант(ка) <ППП аспіранта> програму практики та індивідуального завдання виконав(ла) в повному обсязі та заслуговує оцінку «_____».

Аспірант

(підпис) (прізвище та ініціали)

Науковий керівник дисертації

(підпис) (прізвище та ініціали)

Завідувач кафедри

(підпис) (прізвище та ініціали)